

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. lapkričio 6 d.*

„Reglamentas (EB) Nr. 343/2003 — Valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymas — Humanitarinė išlyga — Šio reglamento 15 straipsnis — Valstybėje narėje prieglobstį turintis asmuo, priklausantis nuo prieglobsčio prašytojo pagalbos dėl sunkios ligos — Reglamento 15 straipsnio 2 dalis — Šios valstybės narės, kuri nėra atsakinga pagal to paties reglamento III skyriuje įtvirtintus kriterijus, pareiga išnagrinėti šio prieglobsčio prašytojo pateiktą prieglobsčio prašymą — Sąlygos“

Byloje C-245/11

dėl *Asylgerichtshof* (Austrija) 2011 m. gegužės 20 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2011 m. gegužės 23 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

K

prieš

Bundesasylamt

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuriį sudaro pirmininkas V. Skouris, pirmininko pavaduotojas K. Lenaerts, kolegijų pirmininkai A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen (pranešėjas), A. Rosas, M. Berger ir E. Jarašiūnas, teisėjai E. Juhász, J.-C. Bonichot, D. Šváby, A. Prechal ir C. G. Fernlund,

generalinė advokatė V. Trstenjak,

posėdžio sekretorė R. Šereš, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. gegužės 8 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- K, atstovaujamos advokato A. Egger,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer ir P. Cede,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues ir B. Beaupère-Manokha,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* G. Palatiello,

* Proceso kalba: vokiečių.

- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Z. Fehér ir K. Veres,
 - Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Szpunar,
 - Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos S. Ossowski,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos M. Condou-Durande ir W. Bogensberger,
- susipažinęs su 2012 m. birželio 27 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 343/2003, nustatančio valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus (OL L 50, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 109), 15 straipsnio ir 3 straipsnio 2 dalies išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp trečiosios šalies pilietės K ir *Bundesasylamt* (Federalinė prieglobsčio reikalų tarnyba) dėl to, kad ši tarnyba atmetė pareiškėjos pagrindinėje byloje Austrijoje pateiktą prieglobsčio prašymą motyvuodama tuo, kad valstybė narė, atsakinga už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, yra Lenkijos Respublika.

Teisinis pagrindas

Reglamentas Nr. 343/2003

- 3 Reglamento Nr. 343/2003 3 ir 4 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:
 - „(3) Tamperėje įvykusio posėdžio išvadose <...> konstatuojama, kad [bendrai Europos prieglobsčio sistemai] artimiausiu metu turėtų būti priskirtas aiškus ir veiksmingas valstybės narės, atsakingos už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo būdas.
 - (4) Toks būdas ir valstybėms narėms, ir atitinkamiems asmenims turėtų būti grindžiamas objektyviais bei teisingais kriterijais. Jis pirmiausia turėtų padėti greitai nustatyti atsakingą valstybę narę, kad būtų galima garantuoti veiksmingą galimybę pradėti pabėgėlio statuso nustatymo procedūras ir netrukdyti siekti greitai nagrinėti prieglobsčio prašymus.“
- 4 Šio reglamento 6 ir 7 konstatuojamosiose dalyse įtvirtinta:
 - „(6) Šeimos vienybė turi būti išlaikoma tiek, kiek ji yra suderinama su kitais tikslais, kurių siekiama nustatant už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijus ir mechanizmus.
 - (7) Tai, kad visų vienos šeimos narių prieglobsčio prašymus nagrinėtų viena valstybė narė, leidžia užtikrinti nuodugnų prašymų nagrinėjimą ir dėl jų priimamų sprendimų suderinamumą. Valstybės narės galėtų nesilaikyti atsakomybės kriterijų, kad padėtų šeimų nariams susijungti tuomet, kai tai būtina humanitariniais sumetimais.“

- 5 Kaip matyti iš Reglamento Nr. 343/2003 15 konstatuojamosios dalies, skaitomos kartu su ESS 6 straipsnio 1 dalimi, šiame reglamente laikomasi pagrindinių teisių, laisvių ir principų, kurie pripažįstami pirmiausia Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – chartija). Juo būtent siekiama užtikrinti visišką šios chartijos 1 straipsnyje įtvirtinto žmogaus orumo apsaugą ir jos 18 straipsnyje garantuotos prieglobsčio prašytojų teisės į prieglobstį laikymąsi.
- 6 Reglamento Nr. 343/2003 1 straipsnyje numatyta, kad jis „nustato valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus“.
- 7 Pagal šio reglamento 2 straipsnio c, d, e, ir i punktus:

- „c) „prieglobsčio prašymas“ – trečiosios šalies piliečio pateiktas prašymas, kuris gali būti laikomas tarptautinės apsaugos valstybėje narėje prašymu pagal [1951 m. liepos 28 d.] Ženevos konvenciją [dėl pabėgėlių statuso]. Dėl kiekvieno tarptautinės apsaugos prašymo daroma prielaida, kad tai yra prieglobsčio prašymas, jeigu trečiosios šalies pilietis aiškiai neprašo kitokios apsaugos, dėl kurios gali būti kreipiamasi atskirai;
- d) „prašytojas“ arba „prieglobsčio prašytojas“ – trečiosios šalies pilietis, pateikęs prieglobsčio prašymą, dėl kurio dar nėra priimtas galutinis sprendimas;
- e) „prieglobsčio prašymo nagrinėjimas“ – bet koks kompetentingų institucijų pagal nacionalinės teisės aktus atliekamas prieglobsčio prašymo nagrinėjimas arba dėl jo priimti sprendimai ar nutarimai, išskyrus valstybės, atsakingos už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal šį reglamentą, nustatymo procedūras;

<...>

- i) „šeimoms nariai“ – jei šeima jau egzistavo kilmės šalyje, šie prašytojo šeimos nariai, esantys valstybių narių teritorijoje:
- i) prieglobsčio prašytojo sutuoktinis arba su juo pastovius santykius palaikantis nesantuokinis partneris tais atvejais, kai atitinkamos valstybės narės teisės aktai ar praktika nesantuokines poras pagal jos įstatymą dėl užsieniečių tam tikru atžvilgiu prilygina santuokinėms poroms;
- ii) i papunktyje nurodytų porų arba prašytojo nepilnamečiai vaikai, jei jie yra nesusituokę ir priklausomi [išlaikomi], taip pat nepaisant to, ar jie yra santuokiniai, ar nesantuokiniai, ar įvaikinti taip, kaip nustatyta nacionalinėje teisėje;
- iii) tėvas, motina ar globėjas, kai prašytojas ar pabėgėlis yra nepilnametis ir nesusituokęs.“
- 8 Šio reglamento II skyriaus „Bendrieji principai“ 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Valstybės narės nagrinėja kiekvieno trečiosios šalies piliečio, bet kurios iš jų pasienyje ar jų teritorijose prašančio prieglobsčio, prašymą. Prašymą nagrinėja viena valstybė narė, būtent ta, kuri yra atsakinga pagal III skyriuje nustatytus kriterijus.

2. Nukrypdoma nuo šio straipsnio 1 dalies, kiekviena valstybė narė trečiosios šalies piliečio jai pateiktą prieglobsčio prašymą gali nagrinėti net tada, kai ji pagal šiame reglamente nustatytus kriterijus neatsako už tokį nagrinėjimą. Tokiu atveju ta valstybė narė tampa atsakinga valstybe nare, apibūdinta šiame reglamente, ir prisiima su tokia atsakomybe susijusias pareigas. Atitinkamais atvejais ji apie tai praneša anksčiau buvusiai atsakingai valstybei narei, atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekančiai valstybei narei arba valstybei narei, kurios buvo prašoma perimti prašytoją savo žinion arba jį atsiimti.“

9 Siekiant nustatyti Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 1 dalyje nurodytą „atsakingą valstybę narę“, šio reglamento III skyriuje esančiuose 6–14 straipsniuose įtvirtintas objektyvių ir hierarchine tvarka išdėstytų kriterijų sąrašas.

10 Šio reglamento 15 straipsnyje, kuris yra vienintelis IV skyriaus „Humanitarinė išlyga“ straipsnis, įtvirtinta:

„1. Kiekviena valstybė narė, net jei ji ir nėra atsakinga pagal šiame reglamente nustatytus kriterijus, gali šeimos narius, taip pat kitus priklausomus [išlaikomus] giminaičius sujungti dėl humanitarinio pobūdžio priežasčių, ypač vadovaudamasi šeimos ar kultūriniais motyvais. Šiuo atveju ta valstybė narė kitos valstybės narės prašymu nagrinėja atitinkamo asmens prieglobsčio prašymą. Atitinkami asmenys turi duoti sutikimą.

2. Tais atvejais, kai atitinkamas asmuo yra priklausomas nuo kito asmens pagalbos dėl nėštumo ar naujagimio, sunkios ligos, didelės negalios ar senyvo amžiaus, valstybės narės paprastai laiko [leidžia likti] kartu arba sujungia prieglobsčio prašytoją su kitu giminaičiu, esančiu vienos iš valstybių narių teritorijoje, jeigu šeimos ryšiai egzistavo kilmės šalyje.

<...>

4. Tais atvejais, kai valstybė narė, į kurią taip kreipiamasi, pritaria prašymui, jai pereina atsakomybė už prašymo nagrinėjimą.

5. Šio straipsnio įgyvendinimo sąlygos ir procedūros, įskaitant prireikus taikinimo mechanizmus valstybių narių nesutarimams dėl būtinybės atitinkamiems asmenims susijungti spręsti arba vietai, kur tai turėtų būti daroma, nustatyti, patvirtinamos 27 straipsnio 2 dalyje nurodyta tvarka.“

11 Reglamento Nr. 343/2003 V skyriaus „Perėmimas ir atsiėmimas“ 16 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Valstybė narė, pagal šiame reglamente nustatytus kriterijus atsakinga už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, įpareigojama:

<...>

c) 20 straipsnyje nustatytomis sąlygomis atsiimti prašytoją, kurio prašymas yra nagrinėjamas ir kuris be leidimo yra kitoje valstybėje narėje;

<...>“

Reglamentas (EB) Nr. 1560/2003

12 2003 m. rugsėjo 2 d. Tarybos [Komisijos] reglamento (EB) Nr. 1560/2003, nustatančio išsamias Reglamento Nr. 343/2003 taikymo taisykles (OL L 222, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 200), 11 straipsnyje „Priklausomumas nuo kito asmens“ nustatyta:

„1. [Reglamento Nr. 343/2003] 15 straipsnio 2 dalis taikoma, jei prieglobsčio prašytojas yra priklausomas nuo giminaičio, esančio kitoje valstybėje narėje, [pagalbos] arba giminaitis, esantis kitoje valstybėje narėje, yra priklausomas nuo prieglobsčio prašytojo [pagalbos].

2. [Reglamento Nr. 343/2003] 15 straipsnio 2 dalyje apibrėžtas priklausomumas nuo kito asmens turi būti įvertintas kiek įmanoma labiau remiantis objektyvumo kriterijumi, pavyzdžiui, medicinos pažyma. Jei tokių įrodymų nėra arba jie negali būti pateikti, humanitariniai pagrindai laikomi įrodytais tik tuomet, kai dalyvaujantys [susiję] asmenys apie šį dalyką gali pateikti įtikinamos informacijos.

<...>

4. [Reglamento Nr. 343/2003] 15 straipsnio 2 dalies taikymas visais atvejais siejamas su garantija, kad prieglobsčio prašytojas arba jo giminaitis tikrai teiks reikiamą pagalbą.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 13 K iš trečiosios šalies neteisėtai atvyko į Lenkiją ir ten 2008 m. kovą pateikė pirmą prieglobsčio prašymą.
- 14 Nelaukdama, kol šis prieglobsčio prašymas bus išnagrinėtas, ji išvyko iš Lenkijos ir neteisėtai atvyko į Austriją pas vieną iš savo pilnamečių sūnų, kuris su žmona ir trimis jų nepilnamečiais vaikais Austrijoje turi pabėgėlių statusą.
- 15 2008 m. balandžio mėnesį K Austrijoje pateikė antrą prieglobsčio prašymą.
- 16 Anot *Asylgerichtshof*, buvo įrodyta, kad K marti yra nuo jos priklausoma dėl to, kad turi naujagimį, taip pat dėl sunkios ligos ir didelės negalios, atsiradusios po trečiojoje šalyje patirto traumą sukėlusio įvykio. Jei šis įvykis būtų atskleistas, marčiai kiltų pavojus būti sunkiai sužalotai šeimos vyrų dėl kultūrinių tradicijų, siekiant atkurti šeimos garbę. Nuo to laiko, kai K susitiko su marčia Austrijoje, ji yra artimiausia marčios patarėja ir draugė ne tik dėl jas siejančių šeimos ryšių, bet ir todėl, kad turi atitinkamą profesinę patirtį.
- 17 Austrijos valdžios institucijos manė, kad už K pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakinga Lenkijos Respublika, todėl paprašė šios valstybės narės ją atsiimti.
- 18 Atsakydamos į šį prašymą, Lenkijos valdžios institucijos sutiko atsiimti K pagal Reglamento Nr. 343/2003 16 straipsnio 1 dalies c punktą ir neprašė Austrijos valdžios institucijų perimti ją savo žinion pagal šio reglamento 15 straipsnį.
- 19 Tokiomis aplinkybėmis 2008 m. liepos 16 d. sprendimu *Bundesasylamt* atmetė K Austrijoje pateiktą prieglobsčio prašymą motyvuodama tuo, kad jį nagrinėti kaip atsakinga valstybė narė turi Lenkijos Respublika.
- 20 K dėl šio sprendimo pateikė skundą *Asylgerichtshof*.
- 21 Remdamasis prielaida, kad už K prieglobsčio prašymo nagrinėjimą iš principo atsakinga Lenkijos Respublika, nes vykdamą iš trečiosios šalies ji pirmiausia neteisėtai kirto šios valstybės narės sieną, šis teismas, be kita ko, mano, jog nagrinėjamu atveju reikia kelti klausimą dėl Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio ir netgi dėl šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies taikymo. Abiejų šių nuostatų taikymas lemtų Austrijos Respublikos kompetenciją nagrinėti šį prieglobsčio prašymą.
- 22 Be to, *Asylgerichtshof* mano, kad Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnis, kaip *lex specialis*, yra viršesnis už bendrąsias taisykles, įtvirtintas šio reglamento 6–14 straipsniuose.

- 23 Anot *Asylgerichtshof*, Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalis yra subsidiari norma šio reglamento 15 straipsnio atžvilgiu, taigi Austrijos Respublika turėtų pasinaudoti teise *ex officio* priiimti atsakomybę nagrinėti prieglobsčio prašymą dėl šiame straipsnyje nurodytų humanitarinių priežasčių.
- 24 Galiausiai iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo paaiškinimų, susijusių su minėto 15 straipsnio išaiškinimu, matyti, kad, kaip mano šis teismas, nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis reikėtų pirmiau nagrinėti klausimą dėl galimo 15 straipsnio 2 dalies taikymo, o tada svarstyti, ar šio straipsnio 1 dalis gali būti taikoma subsidiariai.
- 25 Tokiomis aplinkybėmis *Asylgerichtshof* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnis aiškintinas taip, kad pagal šio reglamento 6–14 straipsnius iš principo už prieglobsčio procedūrą neatsakinga valstybė narė privalo nagrinėti prieglobsčio prašytojos prašymą, jeigu šioje valstybėje narėje yra sunkiai serganti ir dėl kultūrinių aplinkybių nepalankioje padėtyje esanti jos marti arba dėl sunkios marčios ligos priežiūros reikalingi nepilnamečiai vaikaičiai ir prieglobsčio prašytoja yra pasiryžusi ir turi galimybių padėti marčiai ar vaikaičiams? Ar tai teisinga ir tuomet, kai nėra iš principo atsakingos valstybės narės atitinkamo prašymo pagal Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 1 dalies antrą sakinį?
2. Ar Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalis aiškintina taip, kad [pirmajame klausime] aprašytos situacijos atveju iš principo neatsakinga valstybė narė privalomai tampa atsakinga valstybe nare, jei Reglamento Nr. 343/2003 nuostatose įtvirtinta kompetencija reikštų [Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos, pasirašytos 1951 m. lapkričio 4 d. Romoje] 3 arba 8 straipsnių ([chartijos] 4 arba 7 straipsniai) pažeidimą? Ar tokiu atveju netiesiogiai aiškinant ir taikant [šios konvencijos] 3 arba 8 straipsnius ([chartijos] 4 ir 7 straipsniai) taikytinos nuo Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos nukrypstančios, t. y. platesnės, „nežmoniško elgesio“ ar „šėimos“ sąvokos?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 26 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnį reikia aiškinti taip, kad tokiomis kaip pagrindinės bylos aplinkybėmis, kai prieglobsčio prašytojos marti yra priklausoma nuo jos pagalbos dėl to, kad turi naujagimį, taip pat dėl sunkios ligos ir didelės negalios, valstybė narė, kuri nėra atsakinga už prieglobsčio prašytojos prašymo nagrinėjimą pagal šio reglamento III skyriuje išvardytus kriterijus, gali privalomai tapti atsakinga dėl humanitarinių priežasčių. Jei atsakymas būtų teigiamas, šis teismas nori sužinoti, ar toks aiškinimas tinka ir tuo atveju, kai pagal minėtus kriterijus atsakinga valstybė narė nepateikė prašymo pagal šio 15 straipsnio 1 dalies antrą sakinį.
- 27 Šiuo klausimu pažymėtina, kad nors Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 1 dalis yra fakultatyvi nuostata, kuria valstybėms narėms suteikiama didelė diskrecija nuspręsti „sujungti“ vienos šėimos narius ir kitus išlaikomus giminaičius dėl humanitarinių priežasčių, ypač vadovaujantis šėimos ar kultūriniais motyvais, šio straipsnio 2 dalyje ši diskrecija ribojama nustatant, kad kai tenkinamos šioje nuostatoje išvardytos sąlygos, valstybės narės „paprastai laiko [leidžia likti] kartu“ prieglobsčio prašytojui su kitu giminaičiu.
- 28 Taigi pirmasis klausimas visų pirma susijęs su Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 2 dalies išaiškinimu.

- 29 Pirma, konstatuotina, kad, priešingai, nei teigė Austrijos ir Čekijos vyriausybės, vien aplinkybė, jog prieglobsčio prašytojas jau yra ne „atsakingos valstybės narės“, o valstybės narės, kurioje siekia „susijungti su šeimos nariais dėl humanitarinių priežasčių“, teritorijoje, savaime nereiškia, kad netaikoma Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 2 dalis.
- 30 Minėta 2 dalis taikoma ne tik situacijoms, kai valstybės narės „sujungia“ prieglobsčio prašytoją su kitu giminaičiu, bet ir situacijoms, kai jos šiems asmenims „leidžia likti kartu“, nes atitinkami asmenys jau yra valstybės narės, kuri nėra atsakinga pagal Reglamento Nr. 343/2003 III skyriuje nustatytus kriterijus, teritorijoje.
- 31 Šis aiškinimas ne tik atitinka Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį, pagal kurią kiekviena valstybė narė trečiosios šalies piliečio jai pateiktą prieglobsčio prašymą „gali“ nagrinėti net tada, kai ji pagal šiame reglamente nustatytus kriterijus neatsako už tokį nagrinėjimą, bet ir yra tinkamiausias aiškinimas siekiant užtikrinti jo 15 straipsnio 2 dalies veiksmingumą.
- 32 Antra, pirmiausia reikia patikrinti, ar minėta 15 straipsnio 2 dalis gali būti taikoma esant tokiam priklausomumui nuo kito asmens, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai ne pats prieglobsčio prašytojas yra priklausomas nuo giminaičio, esančio valstybėje narėje, kuri nėra atsakinga pagal Reglamento Nr. 343/2003 III skyriuje nustatytus kriterijus, pagalbos, o toje valstybėje narėje esantis giminaitis yra priklausomas nuo prieglobsčio prašytojo pagalbos.
- 33 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 2 dalyje aiškiai neminima situacija, kai prieglobsčio prašytojas yra priklausomas nuo kito asmens pagalbos. Priešingai, šioje nuostatoje vartodamas bendras sąvokas, kaip antai „atitinkamas asmuo“, skirtas apibūdinti asmeniui, priklausomam nuo „kito“, kaip ši sąvoka suprantama šioje nuostatoje, asmens pagalbos, Sąjungos teisės aktų leidėjas leido suprasti, kad tiek žodžiai „atitinkamas asmuo“, tiek „kitas“ gali reikšti prieglobsčio prašytoją.
- 34 Šio aiškinimo negalima paneigti remiantis vien aplinkybe, kad minėto 15 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje tas pats teisės aktų leidėjas vartoja sąvoką „atitinkamo asmens prieglobsčio prašymas“ ir taip šioje specifinėje nuostatoje susiejo prieglobsčio prašytoją su žodžiais „atitinkamas asmuo“. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad tos pačios dalies paskesniame sakinyje prieglobsčio prašytojas ir kitas asmuo vadinami „atitinkamais asmenimis“.
- 35 Atvirksčiai, toks aiškinimas atitinka Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio tikslą, nurodytą šio reglamento 7 konstatuojamojoje dalyje, leisti valstybėms narėms padėti „šeimų nariams“ susijungti, kai tai būtina humanitariniais sumetimais.
- 36 Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 2 dalies tikslas pasiekiamas tiek tuo atveju, kai prieglobsčio prašytojas yra priklausomas nuo giminaičio, esančio valstybėje narėje, kuri nėra atsakinga pagal šio reglamento III skyriuje nustatytus kriterijus, tiek priešingu atveju – kai tas giminaitis yra priklausomas nuo prieglobsčio prašytojo pagalbos.
- 37 Lygiai taip pat Reglamento Nr. 1560/2003 11 straipsnio 1 dalyje, neviršijant Reglamentu Nr. 343/2003 suteiktų įgyvendinimo įgaliojimų, patikslinta, kad pastarojo reglamento 15 straipsnio 2 dalyje vartojami žodžiai „atitinkamas asmuo“ turi būti suprantami kaip apimantys ir tokį priklausomumą, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje.
- 38 Antra, pažymėtina, kad, nepaisant to, jog pagal Reglamento Nr. 343/2003 2 straipsnio i punktą sąvoka „šeimos nariai“ neapima nei prieglobsčio prašytojo marčios, nei vaikaičių, to paties reglamento 15 straipsnį reikia aiškinti taip, kad šiuos asmenis apima žodžių junginys „kiti giminaičiai“, vartojamas šio 15 straipsnio 2 dalyje.

- 39 Šiuo atžvilgiu pirmiausia reikia nurodyti, kad Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 2 dalies versijose skirtingomis kalbomis vartojami skirtingi žodžiai, o kai kuriose versijose, pavyzdžiui, versijoje anglų kalba, vartojami kiti – platesni – žodžiai negu to paties reglamento 2 straipsnio 1 punkte.
- 40 Taip pat reikia atkreipti dėmesį į tai, kad Reglamento Nr. 343/2003 6–8 straipsniuose įtvirtintos privalomos nuostatos, kuriomis siekiama išlaikyti šeimos vienybę, kaip numatyta šio reglamento 6 konstatuojamojoje dalyje, todėl 15 straipsnyje įtvirtinta humanitarinė išlyga, kiek ja siekiama leisti valstybėms narėms nukrypti nuo kompetencijos tarp jų paskirstymo kriterijų, kad padėtų susijungti vienos šeimos nariams, kai tai būtina dėl humanitarinių priežasčių, turi būti taikoma situacijoms, kurių neapima 6–8 straipsniai, kai jos susijusios su asmenimis, kurių neapima „šeimos narių“ apibrėžtis pagal 2 straipsnio 1 punktą.
- 41 Atsižvelgiant į humanitarinį tikslą, Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 2 dalyje, remiantis priklausomumo dėl sunkios ligos ar didelės negalios kriterijumi, apibrėžtas tikrai platesnis prieglobsčio prašytojo šeimos narių ratas negu šio reglamento 2 straipsnio 1 punkte.
- 42 Tuo atveju, kai šeimos ryšiai egzistavo kilmės šalyje, svarbu įsitikinti, kad prieglobsčio prašytojui arba su juo šeimos ryšiais susijusiam asmeniui iš tiesų reikalinga pagalba ir, jei reikia, kad pagalbą turintis teikti asmuo pajėgus tai padaryti.
- 43 Tokiomis aplinkybėmis Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 2 dalis taikoma, jei joje nurodytos humanitarinės priežastys susijusios su priklausomu asmeniu, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, kuris, nors nėra šeimos narys pagal šio reglamento 2 straipsnio 1 punktą, susijęs šeimos ryšiais su prieglobsčio prašytoju, t. y. asmeniu, kuris iš tiesų gali suteikti reikalingą pagalbą, kaip numatyta Reglamento Nr. 1560/2003 11 straipsnio 4 dalyje.
- 44 Trečia, pažymėtina, kad, esant priklausomumo nuo kito asmens situacijai, kuriai galima taikyti Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 2 dalį, kaip išaiškinta šio sprendimo 33–43 punktuose, kai atitinkami asmenys yra valstybės narės, kuri nėra atsakinga pagal to paties reglamento III skyriuje nustatytus kriterijus, teritorijoje, ši valstybė narė „paprastai“ privalo leisti šiems asmenims likti kartu su sąlyga, kad šeimos ryšiai egzistavo kilmės šalyje.
- 45 Dėl pastarosios sąlygos pakanka nurodyti, kad iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog pagrindinėje byloje šeimos ryšiai tarp prieglobsčio prašytojos ir jos marčios jau egzistavo kilmės šalyje.
- 46 Konkrečiau kalbant apie pareigą „paprastai“ leisti likti kartu prieglobsčio prašytojui ir „kitam“ jo giminaičiui, kaip nurodyta Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 2 dalyje, reikia nurodyti, kad ji turi būti suprantama taip, kad valstybė narė gali nesilaikyti šios pareigos leisti šiems asmenims likti kartu tik tokiu atveju, jei tai pateisinama dėl išskirtinės situacijos. Tačiau pažymėtina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašyme nenurodė, kad situacija yra išskirtinė.
- 47 Jei tenkinamos minėtoje 15 straipsnio 2 dalyje išvardytos sąlygos, valstybė narė, kuri dėl šioje nuostatoje nurodytų humanitarinių priežasčių privalo perimti prieglobsčio prašytoją savo žinion, tampa už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakinga valstybe narė.
- 48 Šiuo atžvilgiu reikia pridurti, kad kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos privalo įsitikinti, jog Reglamentas Nr. 343/2003 įgyvendinamas garantuojant veiksmingą galimybę pradėti pabėgėlio statuso nustatymo procedūras ir netrukdam siekiant greitai nagrinėti prieglobsčio prašymus.
- 49 Ši Reglamento Nr. 343/2003 4 konstatuojamojoje dalyje įtvirtintą tikslą nagrinėti greitai taip pat reikia akcentuoti galiausiai atsakant į antrą pirmojo klausimo dalį ir aiškinant priežastis, dėl kurių tokiomis kaip pagrindinės bylos aplinkybėmis pagrįsta taikyti Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 2 dalį, net jei „atsakinga valstybė narė“ nepateikė atitinkamo prašymo pagal to paties reglamento 15 straipsnio 1 dalies antrą sakinį.

- 50 Be to, dėl daugumos šioje byloje Teisingumo Teismui pastabas pateikusių vyriausybių pozicijos, kad „atsakingos valstybės narės“ prašymas bet kuriuo atveju yra Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 2 dalies taikymo sąlyga *sine qua non*, pažymėtina, jog šioje nuostatoje, priešingai nei to paties straipsnio 1 dalies antrame sakinyje, visiškai neminimas kitos valstybės narės „prašymas“.
- 51 Šiuo klausimu konstatuotina, kad jei prieglobsčio prašytojas ir jo giminaitis, kartu esantys valstybės narės, kuri nėra atsakinga pagal Reglamento Nr. 343/2003 III skyriuje nustatytus kriterijus, teritorijoje, tinkamai įrodė priklausomumo nuo kito asmens, kaip jis suprantamas pagal šio reglamento 15 straipsnio 2 dalį, egzistavimą, tos valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos negali nekreipti dėmesio į tokią specifinę situaciją, o šio straipsnio 1 dalies antrame sakinyje numatytas prašymas netenka prasmės. Tokiomis aplinkybėmis šis reikalavimas tik formalus.
- 52 Susiklosčius tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai siekiama ne „sujungti“ šeimos narius, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 2 dalį, o jiems „leisti likti“ kartu valstybėje narėje, kurioje jie yra, reikalavimas, kad „atsakinga valstybė narė“ pateiktą prašymą, būtų nesuderinamas su pareiga nagrinėti greitai, nes dėl jo be reikalo užsitęstų atsakingos valstybės narės nustatymo procedūra.
- 53 Todėl esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 2 dalis gali būti taikoma, net jei valstybė narė, kurioje pateiktas prieglobsčio prašymas, negavo atitinkamo „atsakingos valstybės narės“ prašymo.
- 54 Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: tokiomis kaip pagrindinės bylos aplinkybėmis Reglamento Nr. 343/2003 15 straipsnio 2 dalis aiškintina taip, kad valstybė narė, kuri nėra atsakinga už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal šio reglamento III skyriuje išvardytus kriterijus, tampa už tai atsakinga. Atsakinga tapusi valstybė narė, kaip ji suprantama pagal šį reglamentą, turi prisiimti visas su tokia kompetencija susijusias pareigas. Ji apie tai praneša anksčiau buvusiai atsakingai valstybei narei. Toks minėto 15 straipsnio 2 dalies aiškinimas taikomas ir tuo atveju, kai pagal šio reglamento III skyriuje išvardytus kriterijus buvusi atsakinga valstybė narė nepateikė prašymo pagal šio straipsnio 1 dalies antrą sakinį.

Dėl antrojo klausimo

- 55 Atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą, nagrinėjant šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą nebereikia atsakyti į antrąjį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 56 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

Tokiomis kaip pagrindinės bylos aplinkybėmis 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 343/2003, nustatančio valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus, 15 straipsnio 2 dalis aiškintina taip, kad valstybė narė, kuri nėra atsakinga už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal šio reglamento III skyriuje išvardytus kriterijus, tampa už tai atsakinga. Atsakinga tapusi valstybė narė, kaip ji suprantama pagal šį reglamentą, turi prisiimti visas su tokia kompetencija susijusias pareigas. Ji apie tai praneša anksčiau buvusiai atsakingai

valstybei narei. Toks 15 straipsnio 2 dalies aiškinimas taikomas ir tuo atveju, kai pagal šio reglamento III skyriuje išvardytus kriterijus buvusi atsakinga valstybė narė nepateikė atitinkamo prašymo pagal šio straipsnio 1 dalies antrą sakinį.

Parašai.